

SOCIALE
ECONOMIE

Sociale economie

Iedereen heeft recht op een job, ook de mensen die steeds weer door de mazen van het net vallen. De groep werkzoekenden die vaak om persoonlijke en/of maatschappelijke redenen in de langdurige werkloosheid terechtkomen of die zijn aangewezen op een leefloon, raken moeilijk(er) aan de slag. Het zijn mensen die een zogenaamd risicoprofiel voor werk hebben opgebouwd omwille van een cumulaan kenmerken (o.a. multi-pele psychosociale problematiek, lage scholingsgraad,...). De sociale economie² wil dat verdoken potentieel valoriseren en via jobcreatie de werkzaamheidsgraad verhogen, hierbij inspeland op maatschappelijke noden en behoeften. De sociale economie moet een opstap bieden voor mensen die uit het arbeidscircuit zijn gestoten of die er op eigen kracht geen plaats vinden. Ze moet hen een veerkrachtige job geven met kansen op volledige zelfontplooiing en op volwaardige arbeidsmarktparticipatie.

Arbeid biedt een maatschappelijke meerwaarde ten opzichte van inactiviteit. Onderzoek toont aan dat werk de beste bescherming is tegen armoede.³ Het is een recht en een hefboom naar maatschappelijke integratie. Via de sociale economie wordt aangetoond dat iedereen zinvol kan bijdragen aan onze maatschappij door arbeid op maat te koppelen aan noden van onze maatschappij.

Sociale economie in regio Waas & Dender: enkele kerngegevens⁴

Tewerkgestelden in sociale werkplaatsen, 2007:

- doelgroep: 177 VTE of een stijging met 6,9%
(Vlaams gewest: stijging met 10,7%)
- omkadering: 43 VTE of een stijging met 20,8%
(Vlaams gewest: stijging met 11,0%)

Tewerkgestelden in beschutte werkplaatsen:

- arbeidsgehandicapten: 796 VTE of een stijging met 4,3%
(Vlaams gewest: n/a)
- validen: 113 VTE of een stijging met 4,6%
(Vlaams gewest: n/a)

Tewerkgestelden in invoegbedrijven:

- medewerkers: 22 VTE of een daling met 23,8%
(Vlaams gewest: stijging met 16,1%)

Kenmerken tewerkgestelden:

- **Arbeidszorg:**
 - 14,3% is 50 jaar of ouder (Vlaams gewest: 15,7%)
 - 74,3% is arbeidsgehandicapt (Vlaams gewest: 66,8%)
 - 71,4% is laaggeschoold (Vlaams gewest: 75,0%)

- **Invoegbedrijven:**
 - 18,2% is 50 jaar of ouder (Vlaams gewest: 12,4%)
 - 4,5% is arbeidsgehandicapt (Vlaams gewest: 11,9%)
 - 72,7% is laaggeschoold (Vlaams gewest: 67,4%)

- **Sociale werkplaatsen:**
 - 15,8% is 50 jaar of ouder (Vlaams gewest: 13,1%)
 - 19,8% is arbeidsgehandicapt (Vlaams gewest: 23,1%)
 - 85,9% is laaggeschoold (Vlaams gewest: 82,0%)

2 - 'Sociale economie bestaat uit een verscheidenheid aan bedrijven en initiatieven die in hun doelstellingen de realisatie van bepaalde maatschappelijke meerwaarden (zoals het creëren van tewerkstelling voor kansengroepen, milieuvriendelijke productieprocessen, het centraal stellen van de arbeidende mens, maatschappelijke winst, ...) vooropstellen en hierbij de volgende basisprincipes respecteren: voorrang van arbeid op kapitaal, democratische besluitvorming, maatschappelijke inbedding, transparantie, kwaliteit en duurzaamheid. Bijzondere aandacht gaat ook naar de kwaliteit van de interne en externe relaties. Zij brengen goederen en diensten op de markt en zetten hun middelen economisch en efficiënt in met de bedoeling continuïteit en rentabiliteit te verzekeren.' (definitie VOSEC).

3 - Gaps, traps and springboards in the floor of social protection systems – Ides Nicaise, HIVA, mei 2004

4 - Bron: Departement WSE, 2007

Strategische doelstelling: de verdere uitbouw van de sociale economie en de lokale diensteneconomie stimuleren

Maatregel 1: investeren in de sociale economie als opstap of finaliteit voor de meest kwetsbare werkzoekenden

Beschrijving en motivatie: de verdere ontwikkeling van de sociale economie is een belangrijke hefboom voor de creatie van duurzame tewerkstelling voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Bruggen van langdurige werkloosheid naar de arbeidsmarkt kunnen via werkervaring en sociale economie mogelijk gemaakt worden. Bestaande initiatieven moeten dan ook ten volle worden ondersteund en waar mogelijk uitgebreid. Extra aandacht dient uit te gaan naar het aanboren van innoverende niches, die inspelen op nieuwe maatschappelijke noden en behoeften en waarbij zinvolle tewerkstelling gecreëerd wordt voor kansengroepen.

ACTIES:

- het in kaart brengen van het regionaal beschikbare potentieel aan doelgroepwerknemers, in visie van een optimalisatie van de matching tussen vraag en aanbod.
- het in kaart brengen van alle regionale sociale economie-initiatieven (activiteit, doelgroep, ...) in visie van kennismaking en het optimaliseren en realiseren van een evenwichtige geografische spreiding en een spreiding van aanbod en werkvorm.
- het permanent detecteren en aanboren van innovatieve niches en het ontwikkelen/opzetten van initiatieven, die inspelen op nieuwe maatschappelijke noden en behoeften (bijvoorbeeld: een samenwerking tussen thuiszorg en buurt- en nabijheidsdiensten), daarbij rekening houdend met de organisatorische mogelijkheden en het beschikbare potentieel aan doelgroepmedewerkers.
- het stimuleren van innovatie in sociale en beschutte werkplaatsen en sociale economie-initiatieven.
- het stimuleren en ondersteunen van de uitbouw van de lokale diensteneconomie onder regie van de tweede pijler van de werkwinkel. Lokale besturen aanzetten en ondersteunen in het uitbouwen van lokale diensteneconomie, gericht op creatie van bijkomende tewerkstelling, bij voorkeur duurzame jobs voor kansengroepen en een passend en kwalitatief

antwoord biedend op collectieve en individuele behoeften. De lokale besturen nemen, als voorzitter van het lokaal werkgelegenheidsforum, de regiefunctie op in het kader van de tweede pijler van de werkwinkel, teneinde lokale jobs te creëren voor kansengroepen en aanvullend op het reguliere aanbod tegemoet te komen aan maatschappelijke noden. Het voorzittersoverleg, ingebed in de werking van RESOC Waas & Dender, dient een forum te bieden voor onder meer afstemming, samenwerking, het initiëren van nieuwe (boven)lokale initiatieven, en het uitwisselen van ervaring en goede praktijken. In de schoot van dit overleg dient de denkpiste 'de huidige lokale werkgelegenheidsfora integreren in één regionaal overkoepelend werkgelegenheidsforum' afgetoetst te worden op haar wenselijkheid, noodzakelijkheid en haalbaarheid.

- het aanmoedigen van lokale besturen om bij de gunning van overheidsopdrachten een sociale clausule in te lassen of uitvoeringsvoorwaarden op te leggen die het mogelijk maken om rekening te houden met sociale en ethische doelstellingen.
- het ondersteunen van de doorstroom/integratie van kansengroepen in het reguliere circuit. Instrumenten zoals 'supported employment' en invoegbedrijven zouden hierbij ruimer kenbaar kunnen gemaakt worden.
- het stimuleren van samenwerking met en de integratie van sociale economie-initiatieven, zowel tijdens de conceptfase van nieuw te realiseren projecten als bij reeds bestaande economische projecten (bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen of commerciële centra), met het oog op het creëren en realiseren van bijkomende sociale tewerkstelling.
- het op regelmatige basis organiseren van een regionale jobbeurs voor kansengroepen/verwijsbeurs voor sociale economie-initiatieven.
- het zoeken naar mogelijkheden (in samenwerking met de provinciale overheden) voor het opstarten van een regionaal ankerpunt m.b.t. het introduceren/ontwikkelen, begeleiden en coachen van initiatieven en projecten die leiden tot duurzame tewerkstelling van kansengroepen in de reguliere en sociale economie.
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender:

initiërende, stimulerende en coördinerende rol.

Potentiële partners:

sociale economie-initiatieven, reguliere economiebedrijven, lokale besturen (gemeente en OCMW), werkwinkelpartners, sociale partners, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, provinciebestuur Oost-Vlaanderen, ...

Maatregel 2: stimuleren van overleg, afstemming en samenwerking tussen enerzijds sociale economie-actoren onderling, anderzijds tussen sociale en reguliere economie

Beschrijving en motivatie: de sociale economie omvat een veelheid en diversiteit aan activiteiten en initiatieven (o.a. sociale en beschutte werkplaatsen, invoegbedrijven, buurt- en nabijheidsdiensten, arbeidszorg, ...) die onvoldoende gekend zijn, vooral bij bedrijven uit het reguliere circuit en lokale overheden, maar ook bij de geëigende actoren zelf. Vanuit de visie van onder meer het optimaliseren van een evenwichtige regionale spreiding van het aanbod en het versterken van het imago van de sociale economie bij het ruimere publiek dringen afstemming, overleg en samenwerking zich op.

ACTIES:

- het in kaart brengen van alle regionale sociale economie-initiatieven (activiteit, doelgroep, ...) in visie van kennismaking, optimalisatie en realisatie van een evenwichtige geografische spreiding en een spreiding van aanbod en werkvorm.
- het versterken van het imago van de sociale economie door het aanbod en de mogelijkheden ruimer kenbaar te maken aan reguliere economiebedrijven en lokale overheden.
- het opstarten van een regionaal overlegforum/regionale werkgroep 'sociale economie' in visie van kennismaking, ervaringsuitwisseling, afstemming en overleg tussen de regionale sociale economie-initiatieven, het in kaart brengen van knelpunten, het detecteren van nieuwe maatschappelijke noden, het ontwikkelen van activiteiten ter ondersteuning van de sociale economie (bijvoorbeeld ervaringsuitwisseling reguliere en sociale economie, medeorganisatie van jobbeurs voor kansengroepen),...
- het stimuleren van samenwerking (commercieel partnerschap en economische samenwerking) tussen de sociale en reguliere economie en de lokale besturen.
- ...

Rol RESOC-SERR Waas & Dender:

initiërende, stimulerende en coördinerende rol.

Potentiële partners:

sociale economie-initiatieven, reguliere economiebedrijven, lokale besturen (gemeente en OCMW), provinciebestuur Oost-Vlaanderen, werkwinkelpartners, sociale partners, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, ...